

POLİTİK BİR GENÇLİK KUŞAĞI: POST 80 ALEVİ GENÇLİĞİ

Fazilet Ahu ÖZMEN

Yeditepe Üniversitesi, İstanbul

E-posta: ahuozmen@yeditepe.edu.tr

Özet

Gençlik kuşakları, günümüzde çok önemli bir sosyal jenerasyonu oluşturmaktadır. Özellikle etnik ve dini toplulukların varolduğu Türkiye’de, toplumsal hareketler bu çokkültürlü dokudan yola çıkarak incelenmektedir. Sözkonusu gruplardan biri, Türkiye nüfusunun %25’ini oluşturduğu düşünülen Alevilerdir. Post-80 olarak tanımladığımız Türk gençliği ise, depolitizasyon politikaları ile siyasetten uzak tutulmuş, gençlik kuşakları materialist, apolitik, bireysel davranışlar sergileyen bir profil çizmişlerdir. Fakat, etnik ve dini kimliği ile varolan ve bu kimlik ile toplumda varlıklarını sürdürdüklerine inanan Kürt ve Aleviler, siyasetten uzaklaşmamışlar ve siyasi kurumlar vasıtası ile kimliklerini rahatça yaşadıklarına inanmışlardır. 1980 sonrası gençlik kuşakları, 1968 ve 1978 kuşaklarının aksine, ekonomik değerlere önem veren ve ideolojik inançların artık bireyleri bir yere götürmeyeceği görüşünü paylaşan bir jenerasyondur. 1980’den sonra gelişen apolitik gençliğin içerisinde politik kalmış ve 1990’lı yıllardan itibaren, sosyal-demokrat görüşlü partilerde siyasi faaliyetlerini sürdüren Alevi gençleri, laikliğin, Atatürkçülüğün ve çağdaşlığın öncüleri haline gelmişler ve mensup oldukları dini inanışın çağdaşlık, modernlik ve ilerencilik gibi ilkeler ile örtüşüğünü savunmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: *Alevilik, Gençlik, Kimlik.*

Alan Tanımı: Gençlik Çalışmaları

A POLITICAL YOUTH GENERATION: POST 80 ALEVİ YOUTH

Abstract

Today, generations of youth account for an important social generation. Especially in Turkey where ethnic and religious communities exist, social movements are studied through this multicultural structure. One of these groups

in question is the Alevi who are estimated to make up 25% of the Turkish population. And the Turkish youth which we define as the Post-80 have been kept away from politics through depolitization policies and have presented a materialist, apolitic profile performing individualistic acts. However, the Kurdish and Alevi who believe they survive and exist in the society through their ethnic and religious identities, have not grown away from politics and believed that they subsisted their identity comfortably by means of political foundations. Unlike 1968 and 1978 generations, post 1980 youth generations are a generation attaching importance to economic values and sharing the idea that ideologies will not take individuals anywhere. Alevi youngsters, remaining political among the apolitic youth which emerged in 1980s and carrying out their political activities in Social-Democrat political parties since 1990s, have been the pioneers of secularism, Kemalism and modernism, and have argued that the religious belief they are connected with corresponds to principles such as modernity, modernism and progressivism.

Keywords: *Alevism, Youth, Identity.*

JEL Code. *Y, Alevism, Youth, Identity.*

1. GİRİŞ

1.1. Gençlik Tanımı

Gençlik kuşakları, bir toplumun geleceğine yön veren ve o toplumun geleceğini önemli derecede etkileyen bir jenerasyondur. Birçok toplumsal çalışmada, gençlik çalışmalarına rastlanmakta, gençliğin ne denli önemli bir sosyolojik aktör oluşturduğu belirtilmektedir. Sosyologlara göre, tüm sosyal hareketler, tarihten bu yana, genç kuşaklardan cereyan etmiş ve toplumsal değişimlerin gerçekleşmesinde gençler önemli bir etken oluşturmuşlardır. Dolayısıyla, toplumsal değişimlerin temelinde genç kuşakların mücadelesi yatmaktadır. Hatta, Atatürk gençliğin ülkenin geleceği olduğunu ve gençlerin çok önemli vazifeleri olduğunu ifade etmiştir. Özellikle Türkiye gibi etnik, dini ve farklı mezheplere ait toplulukların önemli derecede var olduğu bir ülkede, sosyologlar toplumsal oluşum ve hareketleri bu çokkültürlü dokudan yola çıkarak incelemektedirler. Bu çokkültürlülük gerçeği ile ülkemizde gelişen farklı görüş ve davranış biçimleri, Türkiye'nin siyasi, kültürel ve sosyal alanlarına yön vermekte ve gerçekleşen olayları anlamamızda önemli etkenler oluşturmaktadır. Birçok etnik grubun yaşadığı Türkiye'de, farklı dini gruplar da mevcuttur. Bu gruplardan biri, belki de günümüzde en önemlisi olma yolunda olan, Alevi topluluğudur. Türkiye nüfusunun %25'ini oluşturduğu düşünülen Aleviler, Osmanlı'dan günümüze,

ülkenin siyasetine yön vermek ile birlikte, toplumsal değişimlerde de önemli bir rol oynamışlardır (Bozarslan, 2004:79; Zelyut, 1993, 9-10).

1.2. Çalışmanın Amacı

Post-80 olarak tanımladığımız Türk gençliği, uzun yıllar boyunca depolitizasyon politikaları ile siyasetten uzak tutulmuşlardır. Bu süreçte, gençlik kuşakları materialist, apolitik, bireysel çıkarları doğrultusunda davranışlar sergileyen bir gençlik profili çizmişlerdir. Fakat, etnik ve dini kimliği ile varolan ve bu kimliksel özellikleri aracılığı ile toplumda varlıklarını sürdürdüklerine inanan Kürt ve Alevi toplulukları, siyasetten uzaklaşmamışlar ve siyasi kurumlar vasıtası ile kimliklerini rahatça yaşadıklarına inanmışlardır. Sözkonusu sunumumuzda, 1980 darbesinden sonra, askeri iktidarın yürürlüğe koyduğu depolitizasyon politikasında, Alevi gençliğinin apolitikleşmediği, tam tersine, 1990'li yıllardan itibaren, ANAP hükümeti ve liberalleşen Türkiye kapsamında ortaya çıkan "Alevi Rönesansı" diye adlandırdığımız kimliksel dışavuruşta, gençlerin siyasi akımlarda yer aldıkları ve kimliksel oluşumlarında ideolojik akımların, ve de laiklik ilkesine olan bağlılıklarının, ne denli önemli bir rol oynadığını inceleyeceğiz. Gençlik ve Alevilik üzerine yazılmış kaynakların kullanımının yanısıra, 2003-2006 yılları arasında tarafımızca Alevi gençleri nezdinde gerçekleştirilen anketlere de değinerek, konumuzu bilimsel bir çerçeve içerisinde irdeleyeceğiz. (Özmen, 2009: 355-389).

2. POST-80 ALEVİ GENÇLİĞİ

2.1. 12 Eylül 1980 Darbesi Sonrasındaki Türkiye

1970'li yıllarda yaşanan siyasi ve ekonomik istikrarsızlığının ve de şiddet yıllarının ardından, yeni bir askeri darbe Türk siyasi hayatını etkisi altına aldı. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 12 Eylül 1980 günü emir-komuta zinciri içinde gerçekleştirdiği askeri müdahale, 27 Mayıs 1960 darbesi ve 12 Mart 1971 muhtırasının ardından Türkiye Cumhuriyeti tarihinde silahlı kuvvetlerin yönetime üçüncü açık müdahalesi olmak ile birlikte, bu müdahale ile Süleyman Demirel'in Başbakan'ı olduğu hükümet görevden alınmış, Türkiye Büyük Millet Meclisi lağvedilmiş, 1970 sonrasında değiştirilen 1961 Anayasası tamamen rafa kaldırılmış ve Türkiye siyasetinin yeniden tasarlandığı bir askeri dönem başlamıştır. Bu dönem yaklaşık dokuz yıl sürmüş, 12 Eylül 1980 darbesinin ardından partiler kapatılmış, parti liderleri önce askeri üslerde gözetim altında tutulmuş ardından yargılanmışlardır. 1970'li yıllarda meydana gelen şiddet olaylarında, çoğunlukla solcu gençler sorumlu tutulmuş, ve solcu olan Alevi

gençleri de bu süreçten nasiplerini almışlardır. Belirtilen rakamlara göre, elliden fazla sol görüşlü genç idam cezasına çarptırılmış; dörtyüzün üzerinde solcu genç işkence görmüş veya kaybolmuş; altıyüzün üzerinde insan gözaltına alınmış ve seksenbeşbin kişi uzun süreli hapis cezasına çarptırılmıştır (Bozarlan,2000:66). Üniversiteler boşaltılmış ve binlerce genç eğitimlerini bırakmak ya da uzun bir süre için ara vermek durumunda kalmışlardır.

Askeri yönetim Atatürk ilkelerini de kapsayan yeni bir ideolojik yapı ile toplumu tekrar yapılandırmaya çalışmış, darbenin gerçekleşmesinde sağ-sol kutuplaşmasının sebebiyet verdiği şiddet olayları en önemli etken olarak vurgulanmış ve bunun neticesinde bir tür Türk İslamcılığı sentezi modelinde bir ideolojik yapılanmaya gidilmiştir (Bozarlan,2000,66-67). İşte sözkonusu bu ideolojik yapının doğrultusunda üniversite, radyo ve televizyon gibi tüm kurumsal yapılar reforme edilmiş ve döneme damgasını vuran “Yüksek Öğretim Kurumu” kurulmuştur.

Toplumu etkisi altına alan bu askeri darbe, 80 öncesi olaylardan önemli derecede sorumlu tutulan Alevileri de etkilemiş, ve kendi içlerinde yeni bir yapılanmaya yöneltmiştir.

2.2. 12 Eylül 1980 Darbesi ve Aleviler

12 Eylül 1980 darbesi politikleşme sürecine bir nokta koymuştur. Siyasi partilerin yanısıra, sendikalar ve öğrenci örgütleri gibi sosyal örgütsel yapıların büyük bir çoğunluğu lağvedilmiş ve bu politikalar ile sol hareket ve oluşumların şiddet yıllarının en etkili faktörleri oldukları bir kez daha vurgulanmıştır. 1960-1980 yılları arasında sol eğilimler içerisinde kimlikli ve siyasi bir mücadele sergileyen Alevi gençleri, sağcı ve özellikle Ülkücü gençler kadar olan olaylardan sorumlu tutulmuşlar, 1978-1980 yılları arasında Alevilere karşı yapılan saldırıların bilançosu her ne kadar ciddi olsa da, Alevi gençleri olaylar karşısında mağduriyetlerini ifade edememişlerdir¹(Okan, 2004: 102-104).

Pehlivan Battal'ın kitabında, 1980 yılının haziranında gizli bir belgenin Alevilere karşı uygulanması gereken politikaların ifade edildiği belirtilmiştir. Sözkonusu belgede, kapalı bir topluluk oluşturan Alevilerin, siyasal alanda etkili olabilmek için, devletin bazı kurumlarını entegre etmeye çalıştıklarını, ve bunu başaramadıkları zaman da, kendi çıkarları için, belediye yetkilerini kullandıkları,

¹ 1978-1980 yılları arasında gerçekleşen Sivas, Çorum ve Maraş Olayları için, bkz., Coşkun, 1995: 289-289 ; Eral, 1995:81-179 ; Gölbaşı, 1997 ; Massicard, 2007 : 62-65)

devlet memurlarını ve onlar ile aynı inancı paylaşmaya Türk vatandaşlarını kendi bölgelerinden kovduklarını ve siyasi amaçlarına ulaşmak için bir takım kürt eylemlerine katıldıkları vurgulanmaktadır (Battal,1993:188). Dolayısıyla, bu belgeden anlaşıldığı üzere, Alevilerin devleti bölmek gibi bir tutum izledikleri ve onların da tüm siyasal militanlar kadar suçlu olduklarının altı çizilmiştir.

1980 darbesi, daha önce de belirttiğimiz gibi, sadece siyasi partilerin ve örgütlerin kapatılmasına meydan vermemiş, 1961'den sonra kurulan ve faaliyet gösteren tüm Alevi örgüt ve derneklerini de kapatmıştır. Hacı Bektaş Veli Kültür ve Turizm Derneği ve Aleviler tarafından kurulan Türkiye Birlik Partisi de (TBP) lağvedilmiştir. Bu kurumsal oluşumlarının kapatılması neticesinde, Alevilerin büyük bir çoğunluğu sosyal-demokrat eğilimli siyasi partilere katılmış ve kimliksel mücadelelerini sözkonusu bu partilerin içerisinde sürdürmeye çalışmışlardır. Fakat, darbe ile başlatılan bu baskı ve toplumsal dışlanma neticesinde, Aleviler ve Alevi gençleri, 1980'den sonra, hareketlenmeye başlamışlar, ve yeni bir kimliksel mücadelenin içine girmişlerdir. Eric Hobsbawn'ın da belirttiği gibi, kimliksel hareketlerin ortaya çıkmasında, bir topluluğun geleneklerinin bastırılmışlığı ya da tamamen yok edilmeye çalışılmışlığı yatmaktadır (Hobsbawn, 1983). İşte, 1980'den sonra başlayan Alevi hareketlenmesinde de, Alevilerin darbe öncesi ve darbe ile birlikte maruz kaldıkları baskılar yatmaktadır.

2.3. 1980 Sonrası Alevi Mobilitesi

Yukarıdaki açıklamalarımızda da belirttiğimiz gibi, 1980 darbesi Alevilerin birçok alanda sergiledikleri aktiviteleri ve sosyo-kültürel temelli aktivitelerine son noktayı koymuştur. Hatta, Alevilerin çoğu 12 Eylül iktidarının kendilerini hedef aldığını ve kendilerine karşı ciddi bir ayrımcılık yaptıklarını vurgulamışlardır². Öte yandan, 80 darbesinin Sünni ve Türklük ile harmanlanmış siyasi ideolojisi, Alevilerin toplumdan daha da uzaklaşmasına ve marjinalize olmasına sebebiyet vermiştir. Sözkonusu bu yeni ideolojik yapının eğitim alanında da etkisi büyük olmuş, 1982 Anayasa'sı ilk ve orta öğrenimde özellikle Sünni İslamı içeren din eğitimini mecburi kılmış ve bu doğrultuda Sünni İslamın daha da güçlenmesini sağlamıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı daha da güçlenmiş, birçok Alevi köyü ve kasabasında camiler inşa edilmiş ve bu köylere imamlar gönderilmiştir (Erdem, 2001,195). Uygulanan tüm bu politikalar, Alevileri derinden sarsmış ve Cumhuriyet'in kurulmasından bu yana, laikliğin en önemli öncüleri olduklarını

² “Devletin Alevi Hesabı”, 2000’e Doğru, 21, 1990 : 10.

her fırsatta vurgulayan Aleviler, Sünnilik ve Türkçülük ilkeleri üzerine kurulan 12 Eylül iktidarını hiç bir zaman benimseyememişlerdir.

Solun siyasi arenadan silinmesi, Sünni İslam'ın yükselmesi ve İslami hareketlerin yükselişe geçmesi, 1970'li yıllarda solda yer alan Alevi gençlik kesimlerini harekete geçirmiş ve gençler, kimlikleri ve kültürleri üzerinde düşünmeye başlamışlardır. 1970'li yıllarda, Alevi kimliklerini solun özgürlükçü, eşitçil, insani değerlerinde arayan Alevi gençleri, 1980'den sonra, kimliklerini daha farklı yapılanmalar içerisinde aramaya başlamışlardır.

1980 yıllarının sonundan itibaren, Alevilerin “Alevi Rönesansı” diye adlandırdıkları yeni bir dönem başlamış ve bu dönemle Aleviler yeniden yapılanmaya başlamışlardır. Bu örgütlenmenin temelinde hiç kuşkusuz Turgut Özal iktidarının uyguladığı liberal politikalarının etkisi büyüktür. Her ne kadar 1983'de iktidara gelen ANAP hükümeti Türkiye'yi dışa açarak yeni bir döneme öncülük etmiş olsa bile, ekonomik kalkınmanın sonuçları toplumun her kesimine aynı derecede etki etmemiştir. 1980 darbesinin ardından toplumdan marjinalize olan Aleviler, bu yeni atmosferden nasiplerini alamamışlar ve dışında kalmışlardır. Anthony Obershall, bir topluluğun mobilizasyonunun başlıca faktörünün o topluluğun dikey entegrasyon derecesi olduğunu vurgular: Bir topluluk ve o topluluğun elitleri ne kadar yönetimin merkezlerinden uzaklaştırılırlarsa, kendilerini o kadar dışlanmış hisseder ve neticede mobilize olmaya başlarlar (Obershall, 1973). Alevi mobilizasyonu da bu çerçevede gerçekleşmiş olmak ile birlikte, örgütler vasıtası ile kimliğini dışa vurmaya başlamıştır. Netice itibari ile, bu hareketlenme cemaatsel bir kimlik arayışının kalbini oluşturmaktadır.

Aynı yıllarda, İslami hareketlerin yükselişe geçmesi, PKK terör örgütünün faaliyet göstermeye başlaması ve de sol hareketlerin tamamen siyasi arenadan uzaklaştırılmış olması Alevilerin hareketlenmesinde önemli faktörler oluşturmuşlardır. 1980'li yıllara damgasını vuran tüm bu siyasi ve ekonomik olayların ardından, Aleviler “Alevi Manifestosu” adı altında bir bildirge yayınlamışlar ve bu bildirgede haklarını savunmuşlardır. 15 Mayıs 1995'de Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan ve birçok Alevi entelektüelinin de imzaladığı manifestoda, Alevilerin toplumun %20'sini oluşturduklarını, Atatürk ilkelerinin savunucuları olduklarını, üzerlerindeki tim baskılarının kaldırılması ve dini ve kültürel haklarının tanınması gerektiğini ve tüm bunların gerçekleşmesi için, Türk halkından destek beklediklerini beyan etmişlerdir. Kamuda büyük yankı uyandıran bu bildirge, Alevi Rönesansı'nın başlangıcı olmuş, ve ilk Alevi dernekleri Türkiye ve Almanya'da olmak üzere, kurulmaya başlamıştır.

(Massicard,2005:75-80). Bu açılımın ardından, Aleviler ve Alevi gençlik kesimleri, kendilerini dernekler ve hatta 1990'da Haydar Veziroğlu önderliğinde kurulan bir Alevi partisi ile kimliklerini daha rahat bir şekilde ifade etmeye başlamışlar ve siyasi oluşumlarını sosyal-demokrat partilerde gerçekleştirmeye başlamışlardır.

2.4. Alevi Gençliğinin Siyasi Kimliğine Geri Dönüşü

Post-80 olarak tanımlayabileceğimiz Türk gençlik kesimleri, 1980 darbesinin politikaları kapsamında apolitik bir gençlik jenerasyonu oluşturmaktadırlar (Lüküslü, 2005). Demet Lüküslü'nünde belirttiği gibi, post-80 Türk gençliği 68 ve 78 kuşaklarının aksine, siyasetten arındırılmış, materialist değerlerin öncüsü olan bir gençliği oluşturmaktadır. Fakat, sözkonusu bu apolitik gençliğin içerisinde, politik olarak tanımlayabileceğimiz bir Alevi gençliği de yer almaktadır. Bu politikleşme yapısını iki önemli geleneğe bağlayabiliriz: Birincisi, günümüz Alevi gençlerinin 68 kuşağı jenerasyonunun mirasçıları olmaları; ikincisi, 80'den sonra yükselişe geçen İslami ve pro-kürt hareketlerin siyasi arenayı etkisi altına almaları ve bu durumun sosyalist ilkeleri savunan ve laikliğin bekçileri olan Alevi gençlik kesimleri için bir tehdit oluşturuyor olmasıdır.

Her ne kadar, yukarıda da belirttiğimiz gibi, 80 darbesinden sonra, Alevi ve Alevi gençlik kesimleri siyasetten uzaklaştırılmış olsalar bile, "Alevi Rönesansı"nın temelini oluşturan "Alevi Bildirgesi" 70'li yılların sosyalist kesimleri tarafından hazırlanmış ve o dönemin sosyalistleri bu yeni kimliksel arayışın öncüleri olmuşlardır. Öte yandan, Alevi örgütlenmesinde önemli bir rol oynayan ve Aleviliği sol eğilimlerle bağdaştıran Pir Sultan Abdal Derneği'nin de gençlerin siyasallaşmasında önemli bir etkisi olduğu inkâr edilememektedir. 1990 yılında kurulan dernek, aktivitelerini laiklik ve insan hakları çerçevesinde gerçekleştirmektedir (Pir Sultan Abdal Kültür Sana Dergisi,13,1995). Derneğin şubeleri özellikle Alevi kesimlerinin metropollerde oturdukları ve sol örgütlenmelerin yoğun olduğu çevre mahallelerde kurulmuştur. Sözkonusu dernek, geleneksel ve muhafazakar Alevi kesimleri tarafından alevi değerlerini kullanarak sosyalist akımlara atıfta bulunmakla ve Alevi gençlerini aynı 1970'li yıllarda olduğu gibi, solcu akımlara yönelmekle suçlanmıştır (Aküzüm, 1999: 355). Fakat, P.S.A, faaliyetlerini demokrasi ve insan hakları çerçevesinde gerçekleştirmeye çalıştığını ve bu değerlerin de çoğunlukla sol değerlerde yer aldığını ifade etmektedir (Van Bruinessen, 2000). Van Bruinessenin'de belirttiği gibi, Pir Sultan Abdal, isyanın ve solculuğun önemli bir sembolizmini oluşturmaktadır. Sözkonusu dernek, yansıttığı siyasi ve kültürel değerleri ile,

politik bir yapılanma olmanın yanında, gençler içinde önemli bir sosyal platform oluşturmaktadır.

Gençlerin siyasal kimliklerinin oluşumunda, Alevi Rönesansı'nın doğurduğu sosyal örgütlenmenin etkisinin yanısıra, 1990'lı yıllardan itibaren artış gösteren İslami hareketler, özellikle de, 2002'de iktidara gelen AKP'nin Sünni İslam'a yönelik politikalarının da etkisi büyüktür. Sünni İslam'ın yükselişine karşı bir siyasi mücadeleye girişen Alevi gençliği, sözkonusu bu mücadeleyi oy verdiğini beyan ettiği ve örgütlediği siyasi platformlarda da ifade etmektedir.

Yapılan araştırmalarda, Aleviler ve Alevi gençleri sahip oldukları ve savundukları değerlere verdikleri önem doğrultusunda oy kullanmaktadırlar (Schüler, 1999:186) . Alevilerin, CHP başta olmak üzere, sol görüşlü partilere oy verdikleri ve bu siyasi tutumlarının bir gelenek haline geldiği inkar edilemez bir durumdur (Şener,1998:82-83) . Her siyasal partinin bir ideolojisi olduğu düşünülürse, Alevilerin Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana sahip çıktıkları laiklik, demokrasi, eşitlik, ifade özgürlüğü gibi değerleri sol partilerde buldukları, ve , ideolojik milliyetçilik ile Sünni İslami değerleri savunan partiler ile mesafeli oldukları tarihi bir gerçektir (Subaşı,2001:155). İnanışları değerleri, Cumhuriyet'ten bu yana Cumhuriyet Halk Partisi'nde bulan Aleviler, her dönemde CHP'yi desteklemekten vazgeçmemişlerdir.

Her ne kadar sosyal-demokrat partiler, 1980 ve 1990 yılları arasında Alevilerin beklentilerini karşılayamamış olsalar bile, Schüler, örneğin 1990'lı yıllarda Alevilerin SHP'yi desteklemelerinde, SHP'nin din eğitimi konusunda sergilediği tutumun Alevilerin dini inançlarını garanti altına aldığı ve seçim döneminde bu partinin laikliğin her ortamda savunucu olacağını beyan etmiş olmasında yattığını ifade eder (Schüler,1999:171). Her ne kadar, sağ görüşlü partiler de, Cem evlerinin tanınacağını, Diyanet İşleri Başkanlığı'nda Alevi mezhebinin de yer alacağını beyan ederek alevi oylarını toplamaya çalışmış olsalar bile, Alevilerin büyük bir kısmı sosyal-demokrat partilerden vazgeçmemişlerdir (Cumhuriyet, 30 Kasım 1995).

2003-2006 yılları arasında Alevi gençleri ile tarafımızca yapılan anketler neticesinde, Alevi gençlerinin siyasal kimlikleri sorgulanmıştır (Özmen,2009:355-389). Araştırmanın bulguları, Alevi gençlerinin siyasetten kopmadıkları, özellikle varolan siyasal oluşumlara muhalif tutumlarını siyasal partiler ve dernekler vasıtasıyla savundukları tespit edilmiştir. Alttaki iki tablo, gençlerin siyasal kimliği ve destekledikleri ideolojiler hakkında bir fikir sunmaktadır.

Günümüz alevi gençliği siyasete ile ilgili midir ? Öyleyse, hangi siyasi akımları savunmaktadırlar ?		
Siyasi Akımlar	Sayı	%
Sol	44	54.32
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	7	8.64
Sosyal-Demokrasi	2	2.47
Devrimci sol	2	2.47
Tüm siyasi akımlar	2	2.47
Apolitik	24	29.63
TOPLAM	81	100
Siyaset ile ilgili misiniz ? Herhangi siyasi akımı benimsiyorsunuz?		
Siyasi Akımlar	Sayı	%
Sol	30	37.04
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	14	17.28
Devrimci Sol	6	7.41
Sosyal-Demokrasi	5	6.17
Kemalizm	4	4.94
Sosyalizm	3	3.7
Saaset Partisi	1	1.23
Siyaset ile ilgilenmiyor	18	22.22
TOPLUM	81	100

Kaynak: Özmen, 2009:363;365.

Yapılan anketlerdeki bulgular, bizlere üç önemli noktayı göstermektedirler. Kendilerini politik olarak tanımlayan gençlik kesimleri, sol ile olan bağlarını vurgulamakta ve CHP'yi siyasi tercihlerinde ön planda tutmaktadırlar. Kendilerini apolitik olarak tanımlayan gençlerin oranları önemseneyecek kadar belirgin olsa bile, gençlerin %78'inin kendilerin politik olarak tanımladıkları ve bu tanımlamada sol ideolojilere olan bağlılıkları vurgulamaları Alevi gençlik kesimlerinin politik kimliğini yeterli derecede açığa vurmaktadır. Bir başka önemli nokta ise, yapılan araştırmada, gençlerin "Atatürkçülüğü" bir siyasi akım olarak görüyor olmasıdır.

Taraf gazetesi tarafından 2008 yılında gençlerle ile yapılan bir anket çalışmasında, Alevi gençlerinin laiklik ve Atatürkçülük ile ilgili olan görüşleri sorgulanmıştır (Solgun, 9 Ocak 2008). Söz konusu araştırmada, Cafer Solgun Alevi gençleri için laikliğin bir cumhuriyet ilkesinden çok bir yaşam biçimini yansıttığını ifade etmektedir. Gençlerin büyük bir kesimi siyasi kimliklerini laiklik ilkesine olan bağlılıkları ve aşıladıkları önem doğrultusunda ifade etmekte, ve Alevi gençleri laiklik ilkesine sahip çıktıkları sürece, Türkiye Cumhuriyeti'nin herhangi bir

tehlike ile karşılaşma durumunun sözkonusu olamayacağını vurgulamaktadırlar. Her ne kadar, günümüzde laiklik ilkesi farklı merciler tarafından sorgulanılıyor olsa bile, Alevi gençleri, Atatürk ve Atatürk ilkelerine olan bağlılıklarından dolayı, laikliğin yanısıra, tüm Atatürk ilkelerine sahip çıkacaklarını ifade etmektedirler. Siyasi kimliklerinin ana hattını, Atatürkçülüğün ve Cumhuriyet ilkelerinin oluşturduğunu savunan Alevi gençlik kesimleri, Türkiye’de yükselmekte olan İslami hareketler ile ancak bu siyasi çizgi aracılığıyla mücadele edebileceklerinin, sol ve sosyal-demokrat eksenli partileri desteklemelerinin en önemli nedenlerinden birinin artık sağ partilerin dini muhafazakarlığa kaydıkları ve Alevilerin inanç geleneklerini sol partilerde daha rahat ifade edebildiklerinin altını çizmektedirler (Özmen,2009:370-371).

3. SONUÇ

Yukarıda da açıklamaya çalıştığımız gibi, 1980 sonrası gençlik kuşakları, 1968 ve 1978 kuşaklarının aksine, ekonomik ve finansal koşullar altında hayatta bir noktaya gelebileceklerini vurgulamışlar ve ideolojik çatışmaların artık bireyleri bir yere götüremeyeceği inancını paylaşmışlardır. Her ne kadar, Alevi gençleri de 80 darbesinden nasiplerini almış olsalar da, siyasetten tam olarak kopmamışlar ve kimliksel özerkliklerini siyasi oluşumlarda bulduklarına inanmışlardır. Cumhuriyet Halk Partisi başta olmak üzere, farklı sol görüşlü partiler içerisinde bu gençlik kuşakları kimliksel mücadelelerini sürdürmüşler ve partilerin en aktif taraftarları haline gelmişlerdir. Tabii bu örgütlenmenin temelinde ayrıca, özellikle büyük kentlerde yaşayan alevi gençlerinin “varoş” olarak adlandırılan, çevre mahallelerinde yaşamalarının da etkisi büyüktür. 1970’li yıllarda siyasi eylemlerin merkezi haline gelmiş olan bu mahalleler, günümüzde de siyasi yönden aktiflerdir. Hatta, bazı sosyologlar, çevre mahallelerde yaşayan gençlerin şiddetten uzak kalmalarının, siyasi aktivitelere olan bağlılıkları ile açıklamaktadırlar. Hatta, 1990’lı yılların sonlarından itibaren, sözkonusu çevre mahalleler “marksist-leninist” ve “maoist” akımların etkisi altındadırlar (Bozarlan,2004:80-81). 1980’den sonra gelişen apolitik gençliğin içerisinde politik kalmış ve 1990’lı yıllardan itibaren, özellikle İslami hareketlerin yoğunlaşmasıyla, sosyal-demokrat görüşlü partilerde siyasi faaliyetlerini sürdüren Alevi gençleri, laikliğin, Atatürkçülüğün ve çağdaşlığın öncüleri haline gelmişlerdir. Çünkü Aleviler, mensup oldukları dini inanışın çağdaşlık, modernlik ve ilerencilik gibi ilkeler ile örtüştüğünü savunmaktadırlar. 1968 ve 1978 Alevi gençlik kuşaklarının sol akımları benimsemelerinde, dini ve kültürel yapılarının yanında, sahip oldukları hayat felsefesi de yatmaktadır.

Yine 1990'lı yıllardan itibaren, Aleviler dernekler kurarak örgütlenmişler ve gençler bu derneklerde aktif bir rol almaya başlamışlardır. Hem siyasi hem de sosyo-kültürel örgütlenmeleri ile birlikte, Alevi gençleri yeni bir kimliksel mücadeleye girmişler ve 1980 darbesi ile karşılaştıkları bastırılmışlıklarından bu örgütsel oluşumlar aracılığı ile arınmışlardır. 1990'lı yıllarda ortaya çıkan bu yeni kimliksel oluşum gençlere yeni bir kimlik kazandırmış ve "postmodernist" diyebileceğimiz yeni bir kuşağın doğmasına öncülük etmiştir.

KAYNAKLAR

- "*Aleviler oylarını satmak istemiyorlar*", Cumhuriyet, 30 Kasım 1995.
- "*Devletin Alevi Hesabı*", 2000'e Doğru, 21, 1990.
- "*Murtaza Demir ile Söyleşi*", Pir Sultan Abdal Sanat Dergisi, 13, Ocak 1995.
- Aküzüm, İlyas, "Günümüz Alevi Örgütlenmeleri ve Geleneksel Alevilikle İlişkisi", in : Aleviler, Bektaşiler, nusayriler, Ensar Nesriyat, 1999, s. 355.
- Battal, Pehlivan, Aleviler ve Diyanet. İstanbul : Pence Yayınları, 1993.
- Bozarslan, Hamit, Histoire de la Turquie Contemporaine. Paris : La Découverte, 2004.
- Coşkun, Zeki, Aleviler, Sünniler ve Öteki Sivas. İstanbul : İletişim Yayınları, 1995.
- Eral, Sadık, Anadolu'da Alevi Katliamları. İstanbul : Ant Yayınları, 1995.
- Erdem, Fazıl Hüsnü, "*Alevi Sorunu Üzerine Bazı Düşünceler*", Toplum ve Bilim, 90, Sonbahar 2001, 193-205.
- Gölbaşı, Haydar, Aleviler ve Sivas Olayları. İstanbul : Ant Yayınları, 1997.
- Hobsbawn, Eric ve Terence, Ranger, The Invention of Tradition. Cambridge : Cambridge University Press, 1983.
- Lüküslü, Demet, La jeunesse turque actuelle : la fin du "mythe de la jeunesse". Paris, EHESS : Doktora Tezi, 2005.
- Massicard, Elise, L'autre turquie. Le mouvement aléviste et ses territoires. Paris : Presses Universitaires des France, 2005.
- Massicard, Elise, Türkiye'den Avrupa'ya, Alevi Hareketinin Siyasallaşması. İstanbul : İletişim. 2007.
- Obershall, Anthony, Social Conflicts and Social Movements. Englewood Cliffs : Prentice Hall, 1973.

- Okan, Murat, Türkiye’de Alevilik. İstanbul : İmge Kitabevi, 2004.
- Özmen, Fazilet Ahu, La Jeunesse Alévie : Une jeunesse plurielle, traditionnaliste ou postmoderniste?. Strasbourg : Doktora Tezi, 2009.
- Schüler, Harald, Türkiye’de Sosyal Demokrasi : Particilik, Hemşerilik, Alevilik. İstanbul : İletişim Yayınları, 1999.
- Solgun, Cafer, “*Alevilerin Cumhuriyet ve Laiklikle İmtihanı*”, Taraf, 9 Ocak 2008.
- Subaşı, Nejdet, “*Modern Alevilik : Sınırlarını Zorlayan Söylem Arayışları*”, İslamiyat IV, 4, 2001, 155.
- Şener, Cemal, Aleviler Ne Yapmalı?. İstanbul : Ant Yayınları, 1998.
- Van Bruinessen, Martin, Türklük, Kürtlük, Alevilik : Etnik ve Dinsel Kimlik Mücadeleleri, İstanbul : İletişim Yayınları, 2000.
- Zelyut, Rıza, Aleviler Ne Yapmalı : Şehirlerdeki Alevilerin Sorunları ve Çözümleri. İstanbul : Yön Yayınları, 1993.